

SPRÁVNÍ PRÁVO – OBECNÁ ČÁST, SP I

Přednáška č. 2

PRAMENY A NORMY SPRÁVNÍHO PRÁVA

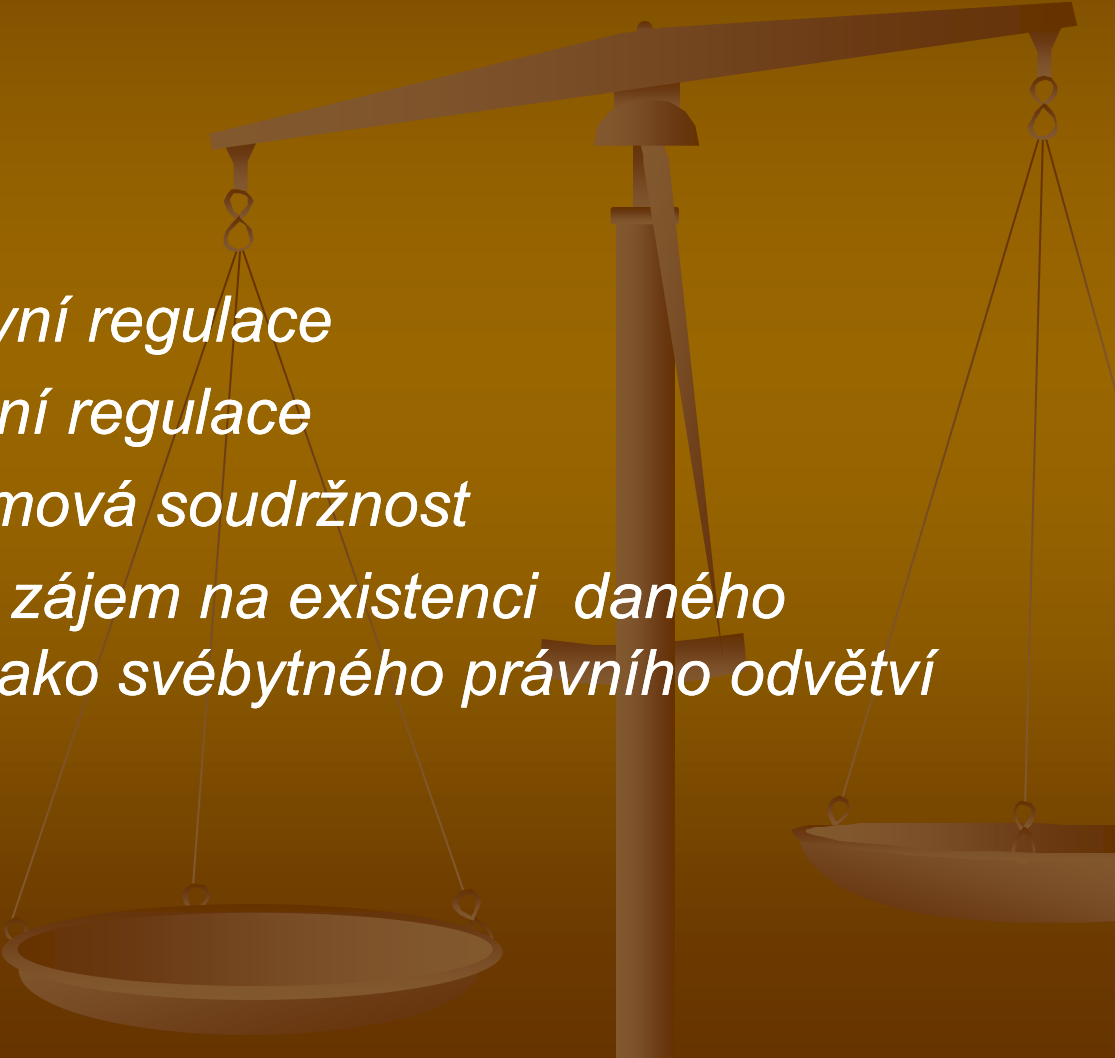

PrF MU

© petr průcha, 2024

Z minulé přednášky

KE SPRÁVNÍMU PRÁVU jako PRÁVNÍMU ODVĚTVÍ ODVĚTVOTVORNÁ KRITERIA

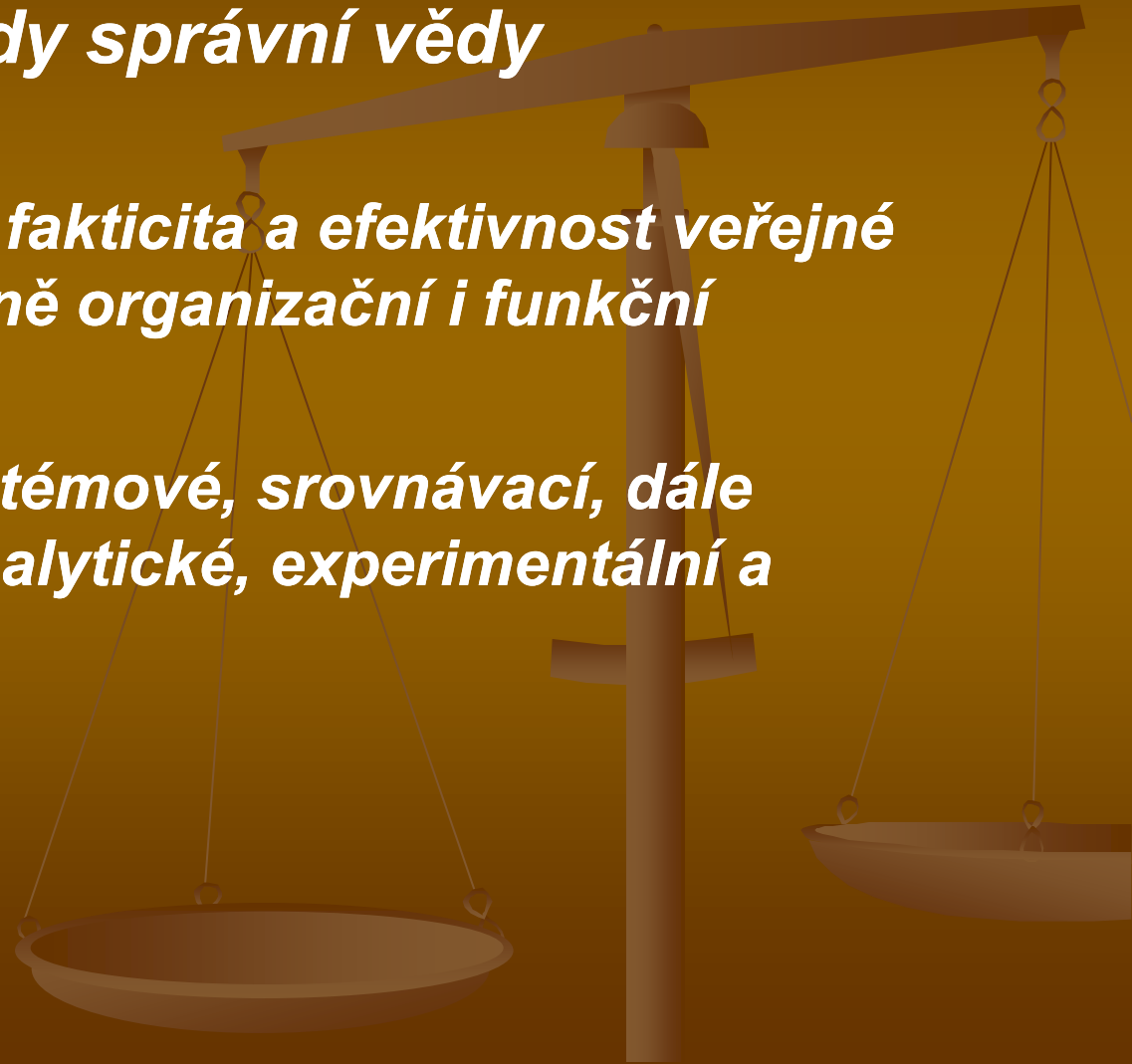
- *předmět právní regulace*
  - *metoda právní regulace*
  - *vnitřní systémová soudržnost*
  - *společenský zájem na existenci daného subsystému jako svébytného právního odvětví*
-

VĚDA SPRÁVNÍHO PRÁVA a SPRÁVNÍ VĚDA

- ***předmět a metody vědy správního práva***
    - ***předmětem – právně normativní regulace veřejné správy***
    - ***metody - systémové, srovnávací, dále deduktivní, formálně logické a interpretační***
-

■ *předmět a metody správní vědy*

- *předmětem – fakticita a efektivnost veřejné správy v rovině organizační i funkční*
- *metody - systémové, srovnávací, dále induktivní, analytické, experimentální a sociologické*

- ***vztah vědy správního práva a správní vědy***

- ***jde o relativně samostatné, nicméně úzce související, a vzájemně se doplňující, společenské vědy se zájmem o veřejnou správu***
- ***jejich posláním je trvale zajišťovat zdokonalování veřejné správy, a to jak v rovině její právní úpravy, tak i v oblasti jejího reálného uskutečňování***

Témata dnešní přednášky

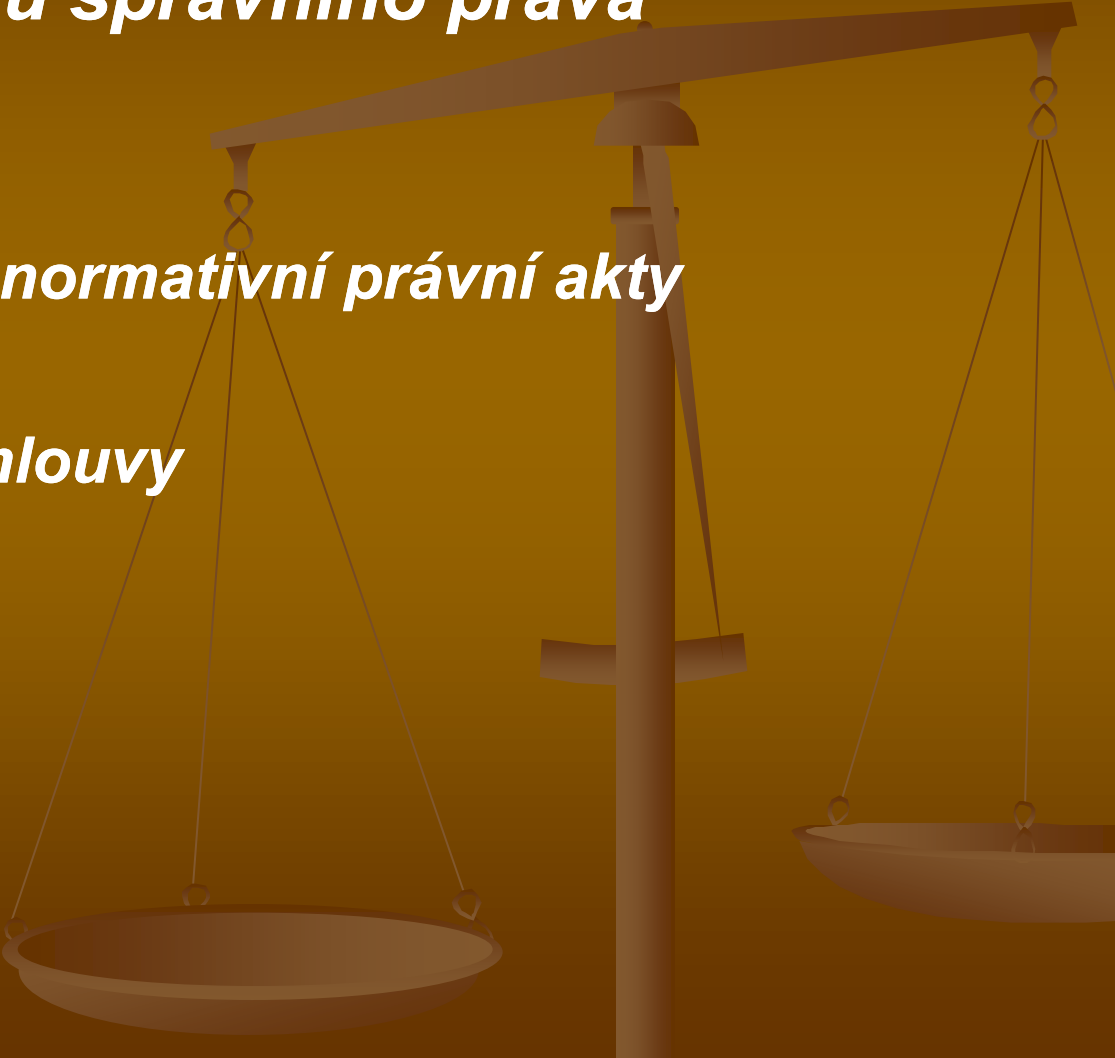
I. PRAMENY SPRÁVNÍHO PRÁVA

Prameny v materiálním slova smyslu a ve formálním slova smyslu

- **v materiálním slova smyslu** - společenské poměry, historické události, veřejné zájmy atd., tedy to, co je příčinou, že obsah práva je právě takový, jak vyjádřen v příslušných právních formách

- **ve formálním slova smyslu** - objektivizace pravidel chování jako právních pravidel, vyjádřená v určité právní formě (typicky „právní předpisy“).

V obvyklém pojetí se prameny práva rozumí prameny práva ve **formálním** slova smyslu.

- ***Druhy pramenů správního práva***
(typové členění)

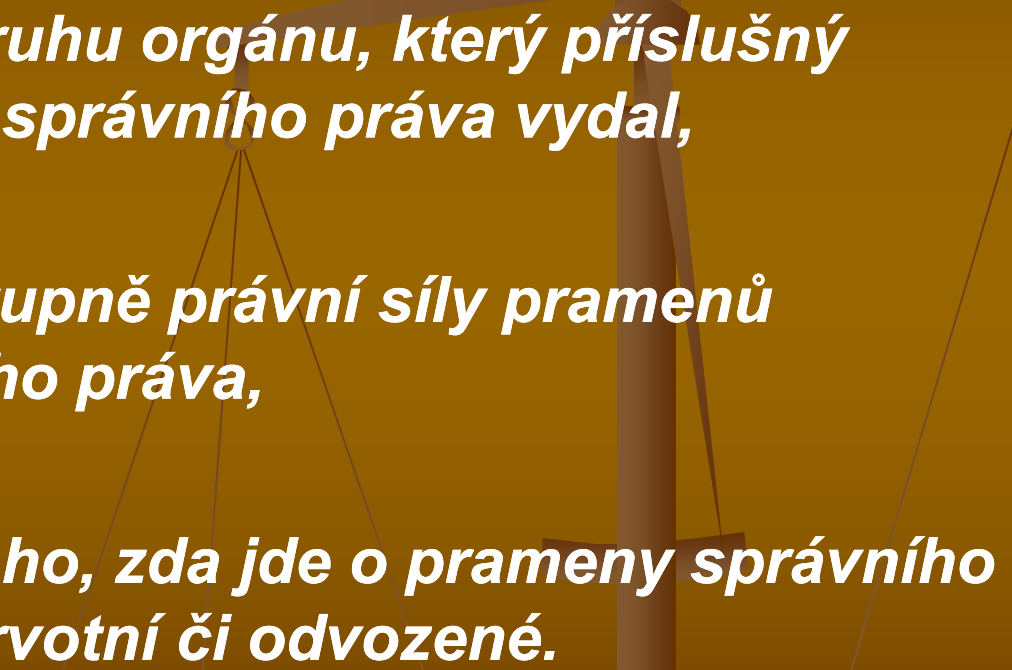
- ***jednostranné normativní právní akty***

- ***normativní smlouvy***

- ***judikatura***

■ *Další členění pramenů správního práva*

- *podle druhu orgánu, který příslušný pramen správního práva vydal,*
  - *podle stupně právní síly pramenů správního práva,*
  - *podle toho, zda jde o prameny správního práva prvotní či odvozené.*
-

Příklady významnějších pramenů správního práva ve formě zákonů

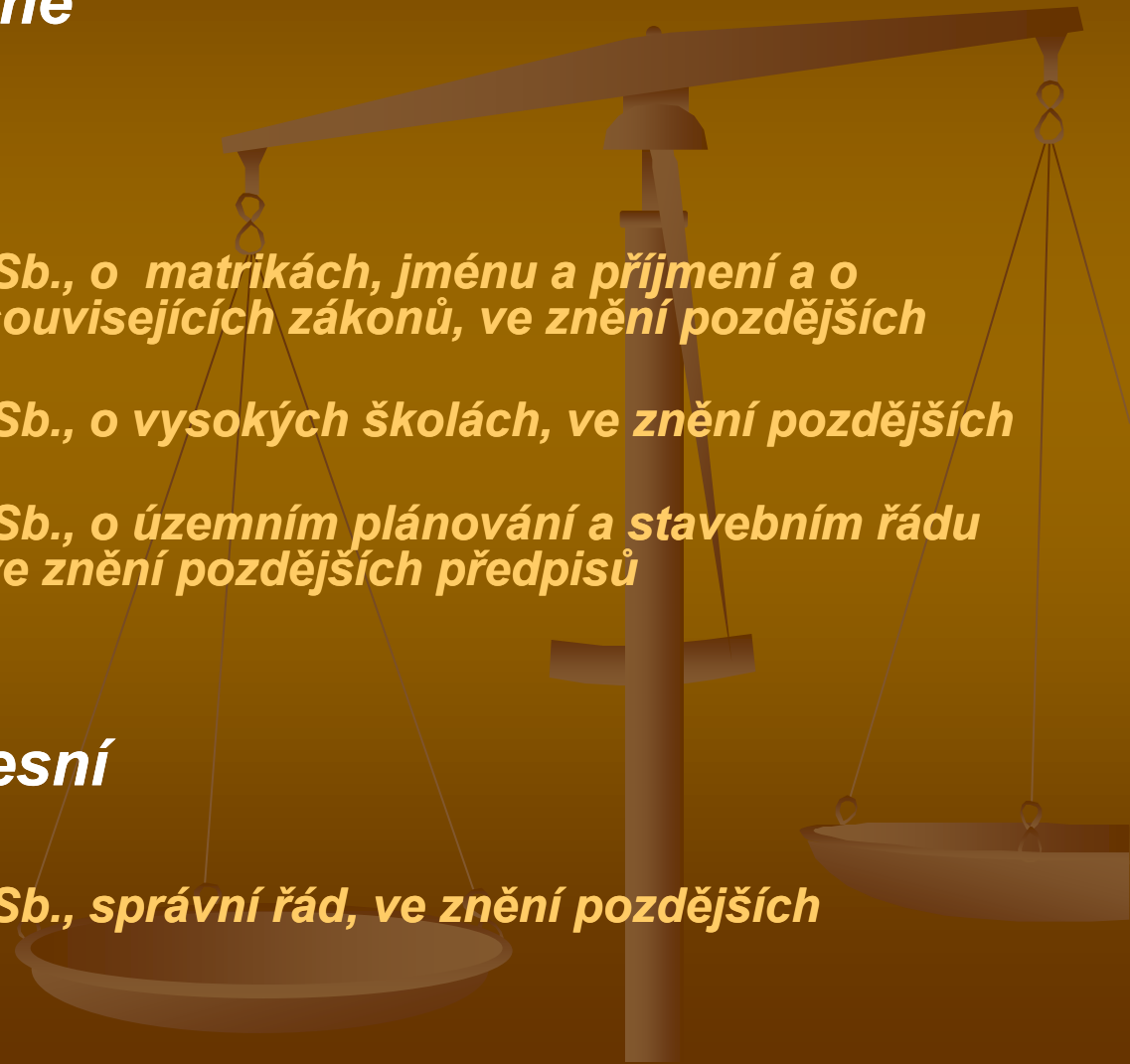
■ **správní právo hmotné**

■ *např.*

- **zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů**
- **zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách, ve znění pozdějších předpisů**
- **zákon č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů**

■ **správní právo procesní**

- **zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů**

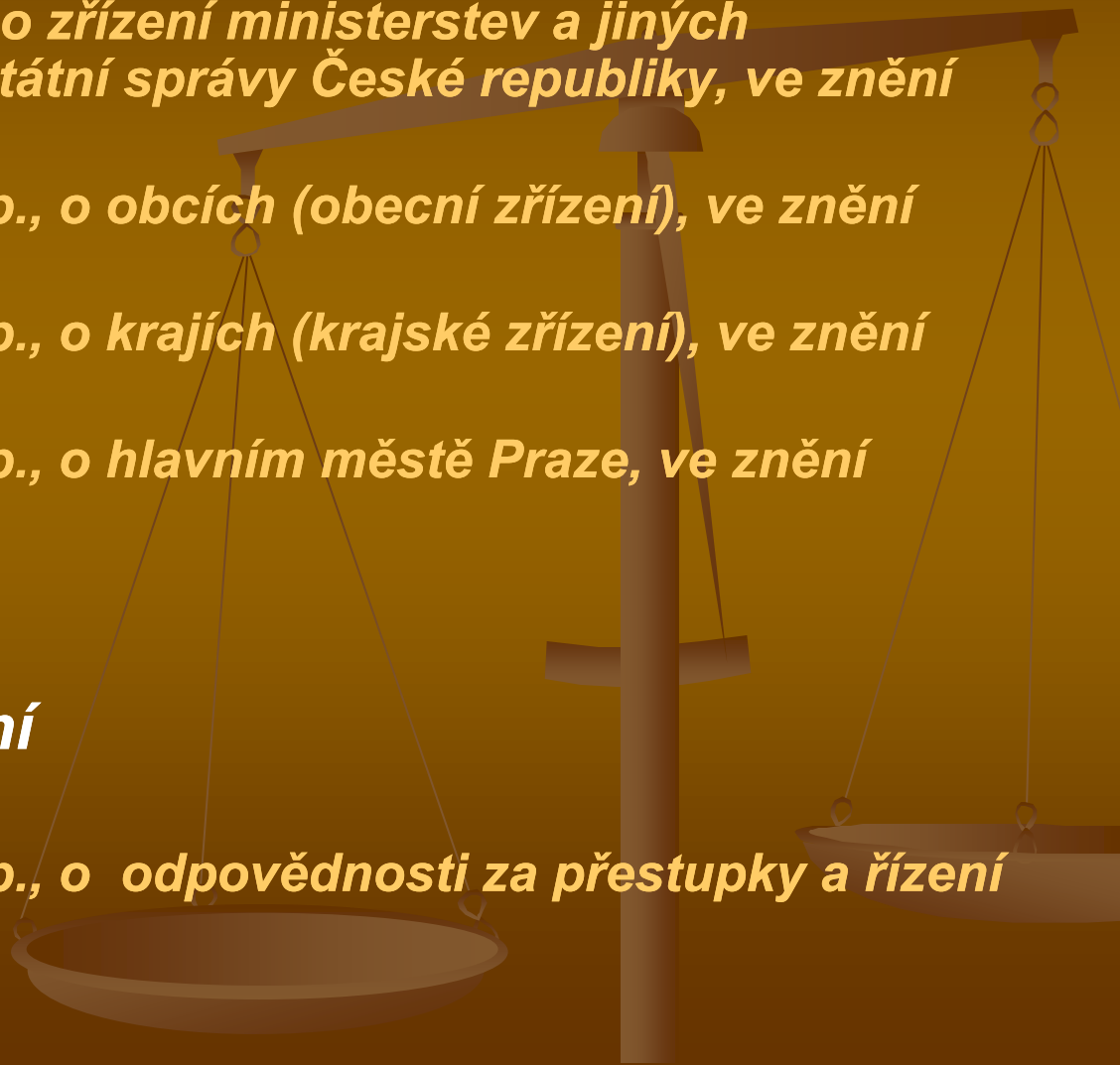

■ **správní právo organizační**

- **zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů**
- **zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení), ve znění pozdějších předpisů**
- **zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů**
- **zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze, ve znění pozdějších předpisů**

■ **správní právo trestní**

- **zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich**

Vydávání pramenů na úrovni veřejné správy, ústavněprávní východiska

■ Čl. 78 Ústavy

- *K provedení zákona a v jeho mezích je vláda oprávněna vydávat nařízení. Nařízení podepisuje předseda vlády a příslušný člen vlády.*

■ Čl. 79 odst. 3 Ústavy

- *Ministerstva, jiné správní úřady a orgány územní samosprávy mohou na základě a v mezích zákona vydávat právní předpisy, jsou-li k tomu zákonem zmocněny.*

■ Čl. 104 odst. 1 a 3 Ústavy

- *Působnost zastupitelstev může být stanovena jen zákonem.*
- *Zastupitelstva mohou v mezích své působnosti vydávat obecně závazné vyhlášky.*

Členění podzákonných pramenů práva

- **nařízení vlády** (vydávají se k provádění zákonů a v jejich mezích, mají povahu prováděcího předpisu),
- **obecně závazné právní předpisy ministerstev a dalších správních úřadů** (vydávají se k provádění zákonů na základě zákona a v mezích zákona, mají povahu prováděcího předpisu),
- **obecně závazné vyhlášky krajů a obecně závazné vyhlášky obcí k plnění jejich úkolů ve věcech patřících do samostatné působnosti** (vydávají se na základě ústavního zmocnění a návazné zákonné determinace),
- **nařízení krajů a nařízení obcí k plnění jejich úkolů ve věcech patřících do přenesené působnosti** (vydávají se k provádění zákonů na základě zákona, resp. zmocnění v zákoně, a v mezích zákona, mají povahu prováděcího předpisu).

pozn. k nařízení vlády

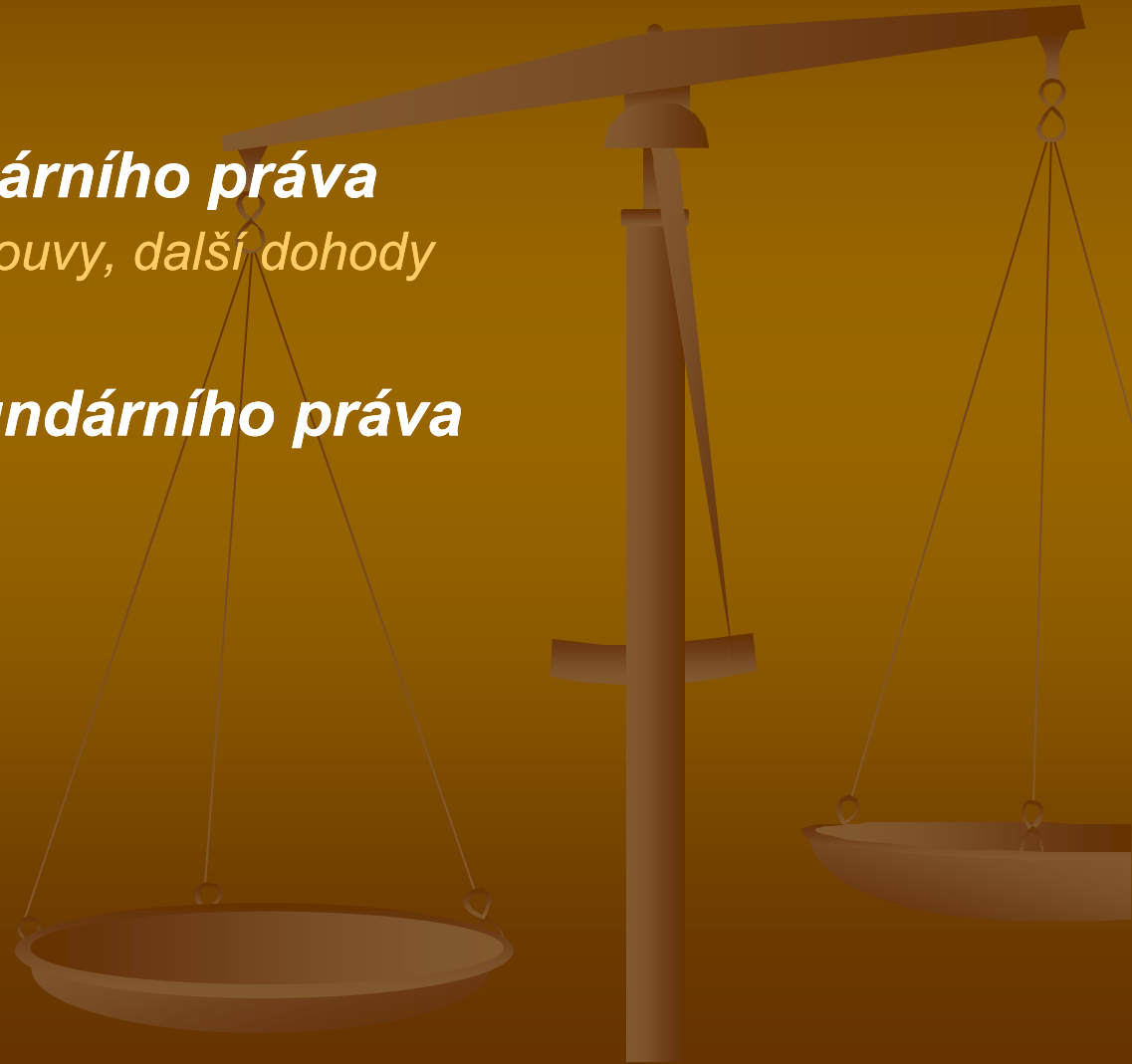
- *v případě nařízení vlády se jedná o poněkud specifický „prováděcí“ předpis; k jeho, či jejich, vydání totiž není podle „ústavní“ úpravy vždy nezbytné, aby zákon, k němuž je nařízení vlády vydáváno, obsahoval výslovné zákonné zmocnění;*
- *na druhé straně ani takové zákonné zmocnění vyloučeno není; tzn., že přichází v úvahu jak nařízení vlády bez výslovného zákonného zmocnění, tak nařízení vlády naopak vycházející z takového zákonného zmocnění;*
  - *příkladem nařízení vlády vydaného bez zákonného zmocnění je např. nař.vl. č. 370/2005 Sb., kterým byla zrušena vládní vyhláška č. 150/1958 Ú. I., o vyřizování stížností, oznámení a podnětů pracujících,*
  - *příkladem nařízení vlády vydaného na základě výslovného zákonného zmocnění je potom např. nař..vl. č. 278/2008 Sb., o obsahových náplních jednotlivých živností;*
- *naproti tomu společným znakem nařízení vlády s ostatními prováděcími předpisy je, že musí být vydávány rovněž v „mezích zákona“*

pozn. k obecně závazným vyhláškám obcí

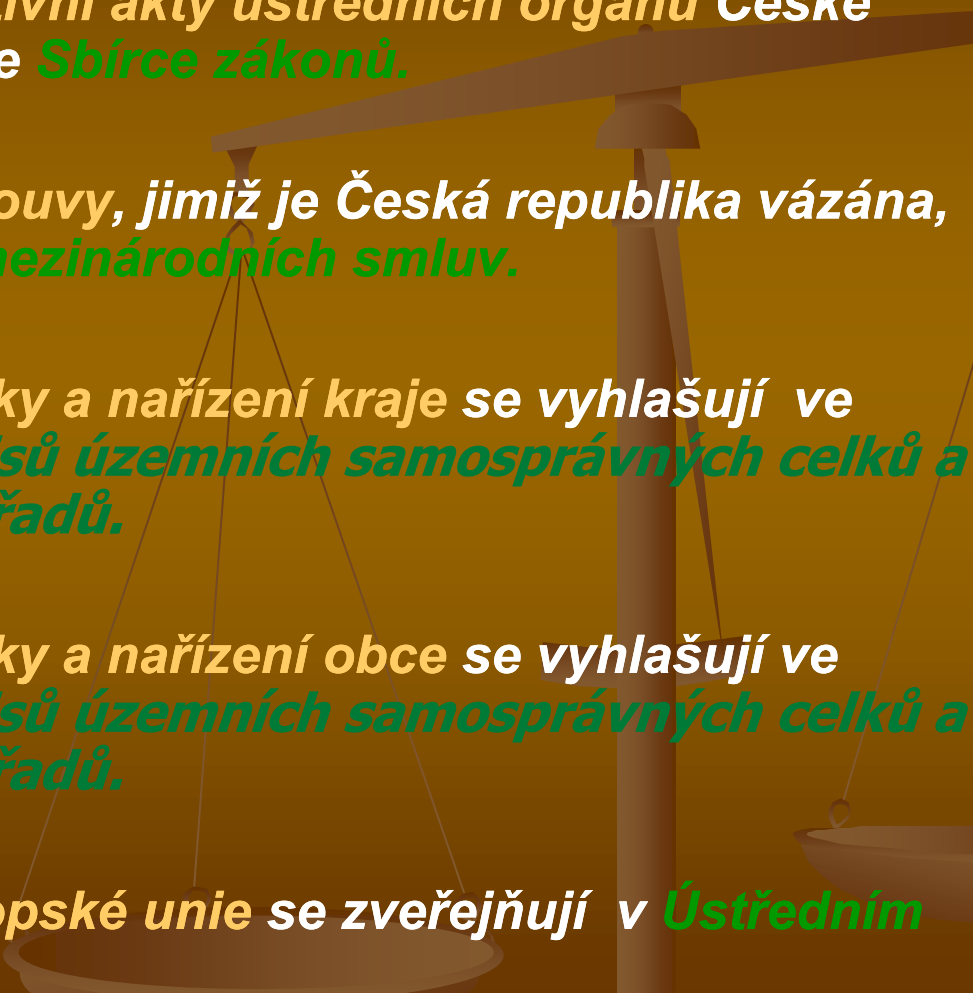
- Povinnosti může obec ukládat v samostatné působnosti obecně závaznou vyhláškou
  - k zabezpečení místních záležitostí veřejného pořádku; zejména může stanovit, které činnosti, jež by mohly narušit veřejný pořádek v obci nebo být v rozporu s dobrými mravy, ochranou bezpečnosti, zdraví a majetku, lze vykonávat pouze na místech a v čase obecně závaznou vyhláškou určených, nebo stanovit, že na některých veřejných prostranstvích v obci jsou takové činnosti zakázány,
  - pro pořádání, průběh a ukončení veřejnosti přístupných sportovních a kulturních podniků, včetně tanečních zábav a diskoték, stanovením závazných podmínek v rozsahu nezbytném k zajištění veřejného pořádku,
  - k zajištění udržování čistoty ulic a jiných veřejných prostranstvích, k ochraně životního prostředí, zeleně v zástavbě a ostatní veřejné zeleně (dále jen "veřejná zeleň") a k užívání zařízení obce sloužících potřebám veřejnosti,
  - stanoví-li tak zvláštní zákon.

Prameny tzv. evropského správního práva, jako práva EU

- ***prameny primárního práva***
  - *zakládací smlouvy, další dohody*
- ***prameny sekundárního práva***
  - *nařízení*
  - *rozhodnutí*
  - *směrnice*
  - *stanoviska a*
  - *doporučení*

Publikace pramenů správního práva

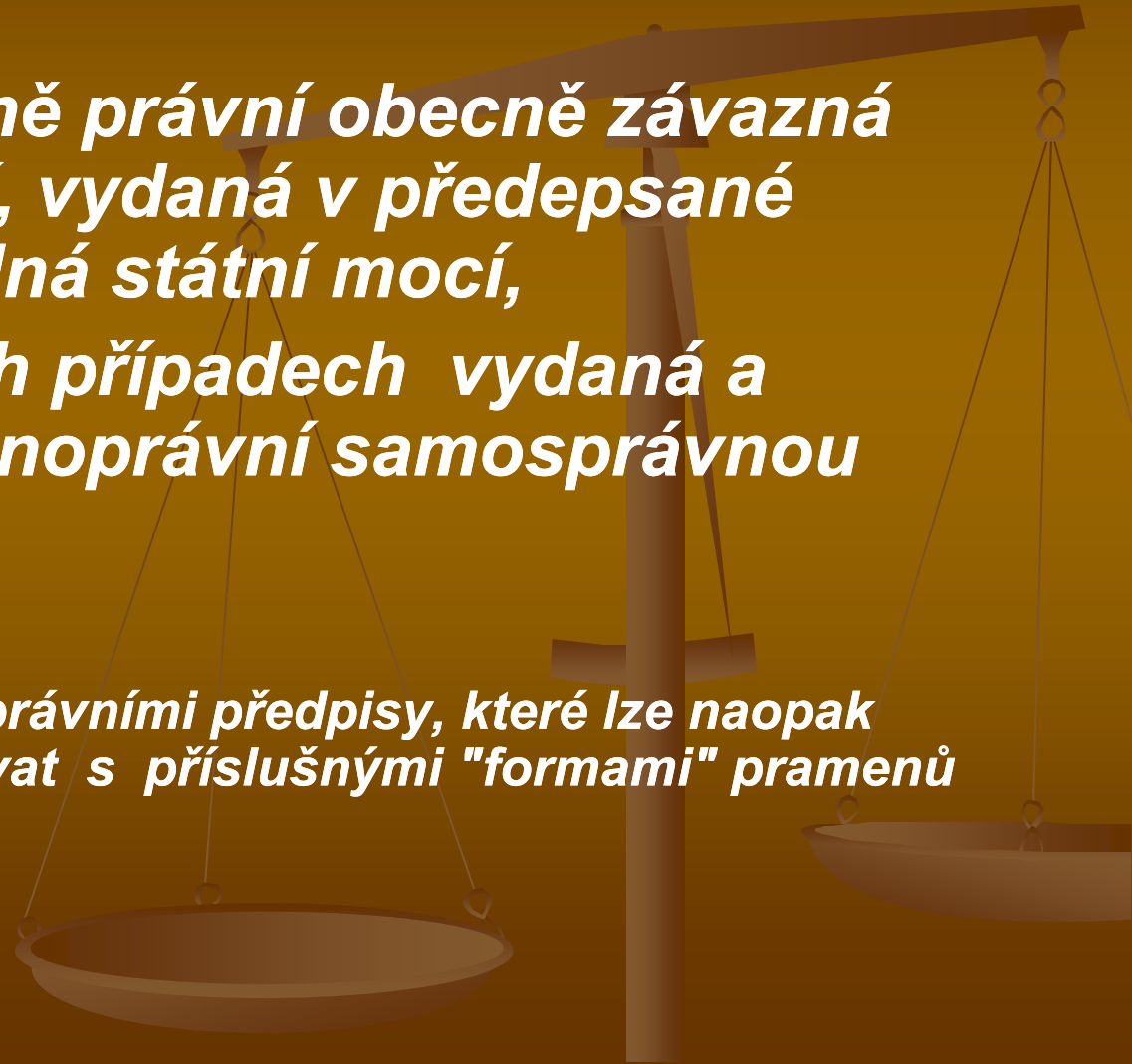
- **Obecně závazné normativní akty ústředních orgánů České republiky se vyhlašují ve **Sbírce zákonů**.**
  - **Platné mezinárodní smlouvy, jimiž je Česká republika vázána, se vyhlašují ve **Sbírce mezinárodních smluv**.**
  - **Obecně závazné vyhlášky a nařízení kraje se vyhlašují ve **Sbírce právních předpisů územních samosprávných celků a některých správních úřadů**.**
  - **Obecně závazné vyhlášky a nařízení obce se vyhlašují ve **Sbírce právních předpisů územních samosprávných celků a některých správních úřadů**.**
  - **Právní akty orgánů Evropské unie se zveřejňují v **Ústředním věstníku Evropské unie**.**
-

II. NORMY SPRÁVNÍHO PRÁVA

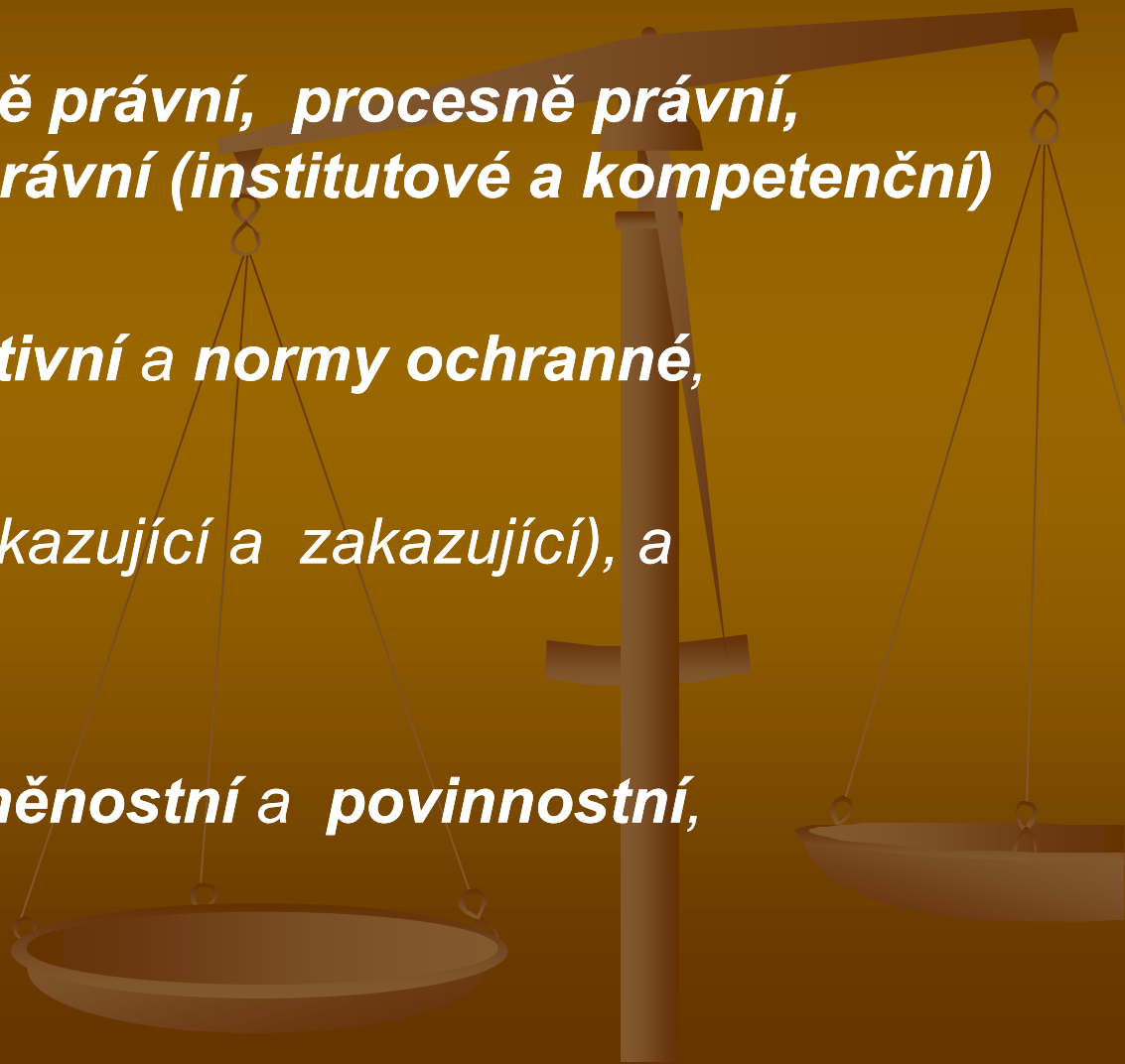
- ***jednotlivá správně právní obecně závazná pravidla chování, vydaná v předepsané formě a vynutitelná státní mocí, nebo v některých případech vydaná a vynutitelná veřejnoprávní samosprávnou mocí***

pozn.: **nezaměňovat** s právními předpisy, které lze naopak z části ztotožňovat s příslušnými "formami" pramenů práva

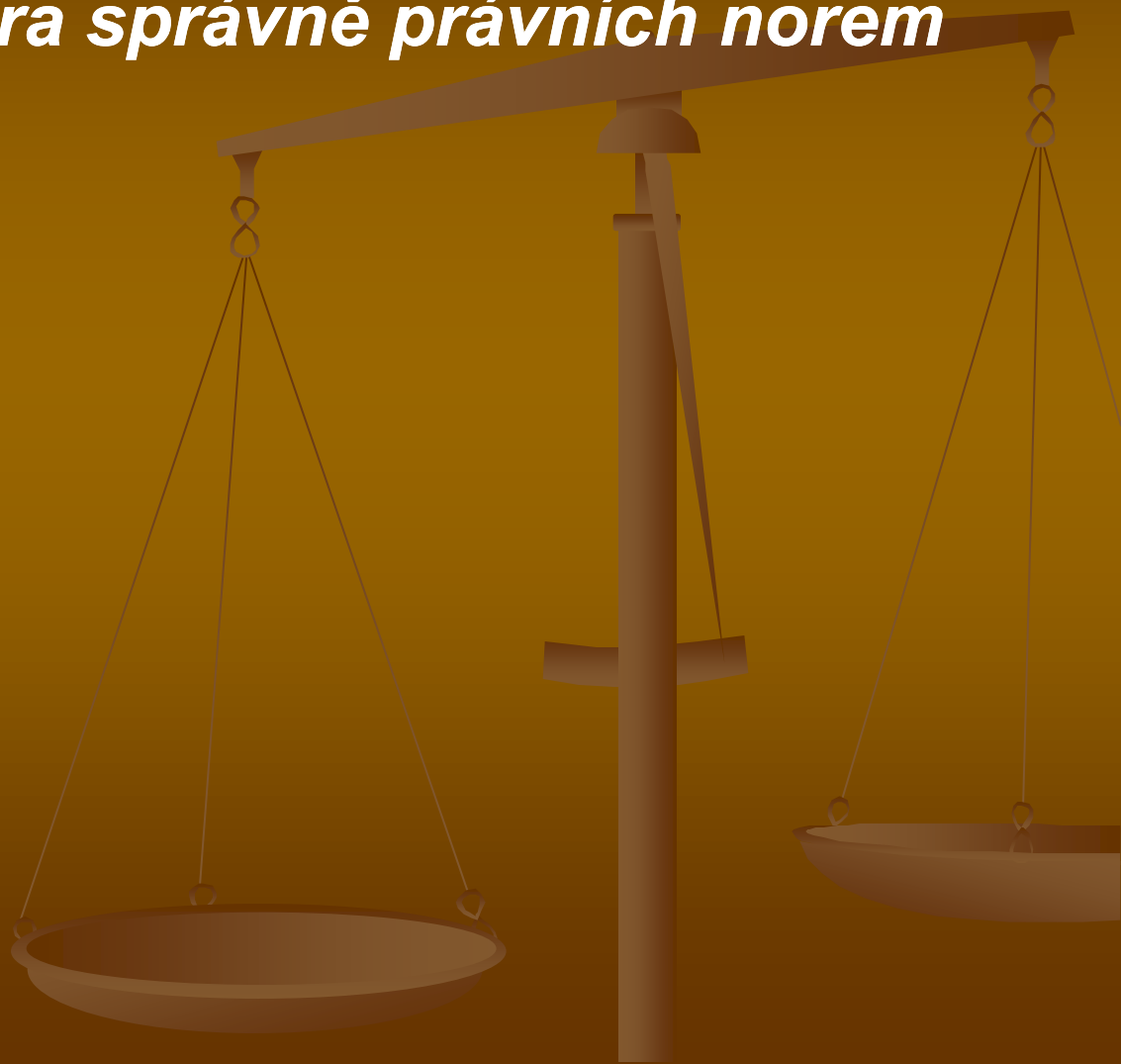
■ *Členění správně právních norem*

- *normy hmotně právní, procesně právní, organizačně právní (institutové a kompetenční)*
- *normy regulativní a normy ochranné,*
- *zavazující (příkazující a zakazující), a zmocňující,*
- *normy oprávněnostní a povinnostní,*

■ *Vnitřní struktura správně právních norem*

- *hypotéza*
- *dispozice*
- *sankce*

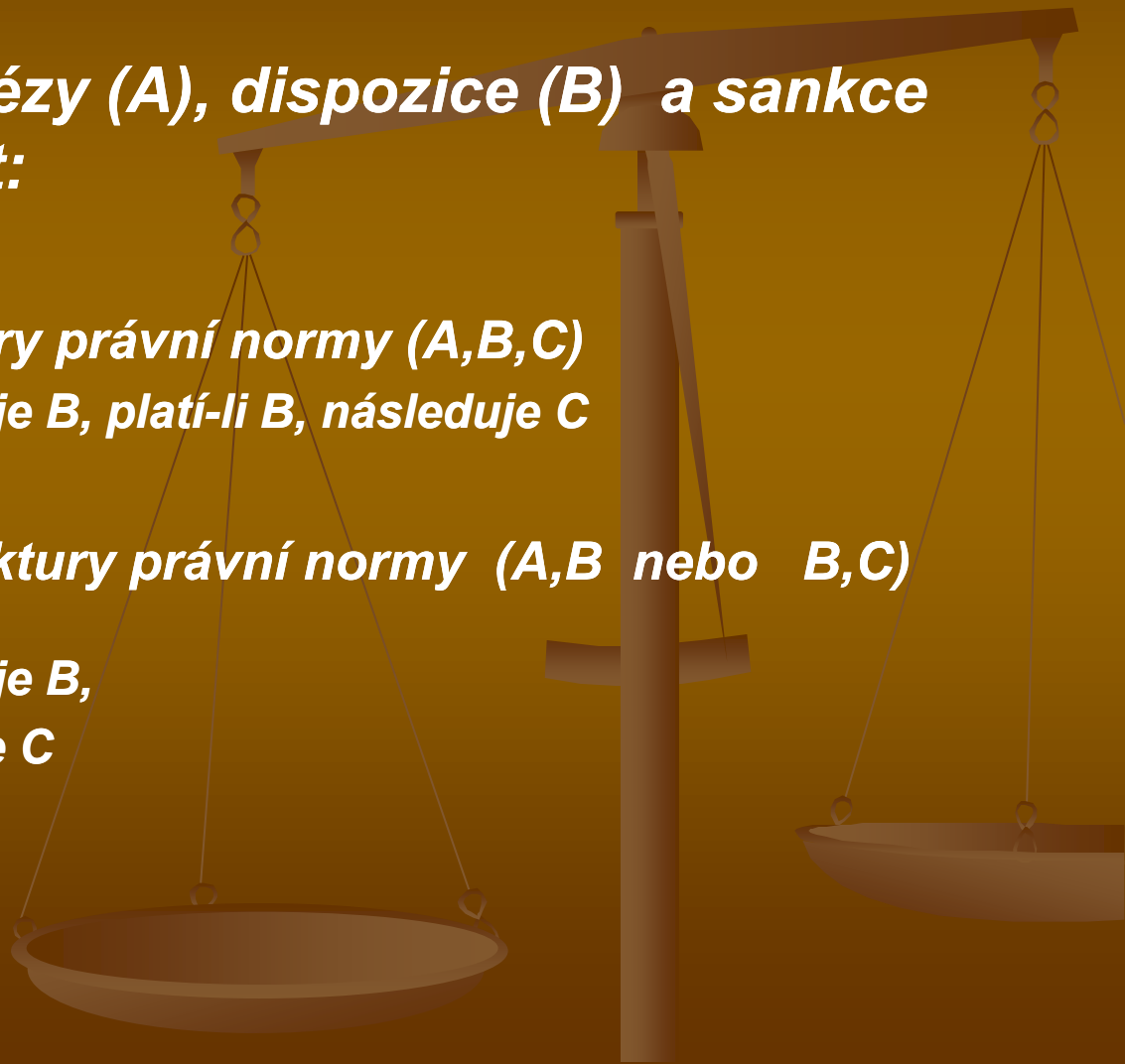
Příklady

- **§ 45 SZ**
- **(4) Pokud je pořízení změny územního plánu vyvoláno výhradní potřebou navrhovatele, může obec podmínit její pořízení částečnou nebo úplnou úhradou nákladů uvedených v § 55a odst. 2 písm. f) navrhovatelem.**
- **§ 13 z.č. 250/2016 Sb.**
- **(1) Fyzická osoba je pachatelem, jestliže svým zaviněným jednáním naplnila znaky přestupku nebo jeho pokusu, je-li trestný.**
- **§ 4 z.č. 251/2016**
- **(1) Fyzická, právnická nebo podnikající fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že poruší povinnost stanovenou v nařízení obce nebo kraje.**
- **(2) Fyzická, právnická nebo podnikající fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že poruší povinnost stanovenou v obecně závazné vyhlášce obce nebo kraje.**
- **(3) Za přestupek podle odstavce 1 nebo 2 lze uložit pokutu do 100 000 Kč.**

Vztah hypotézy, dispozice a sankce

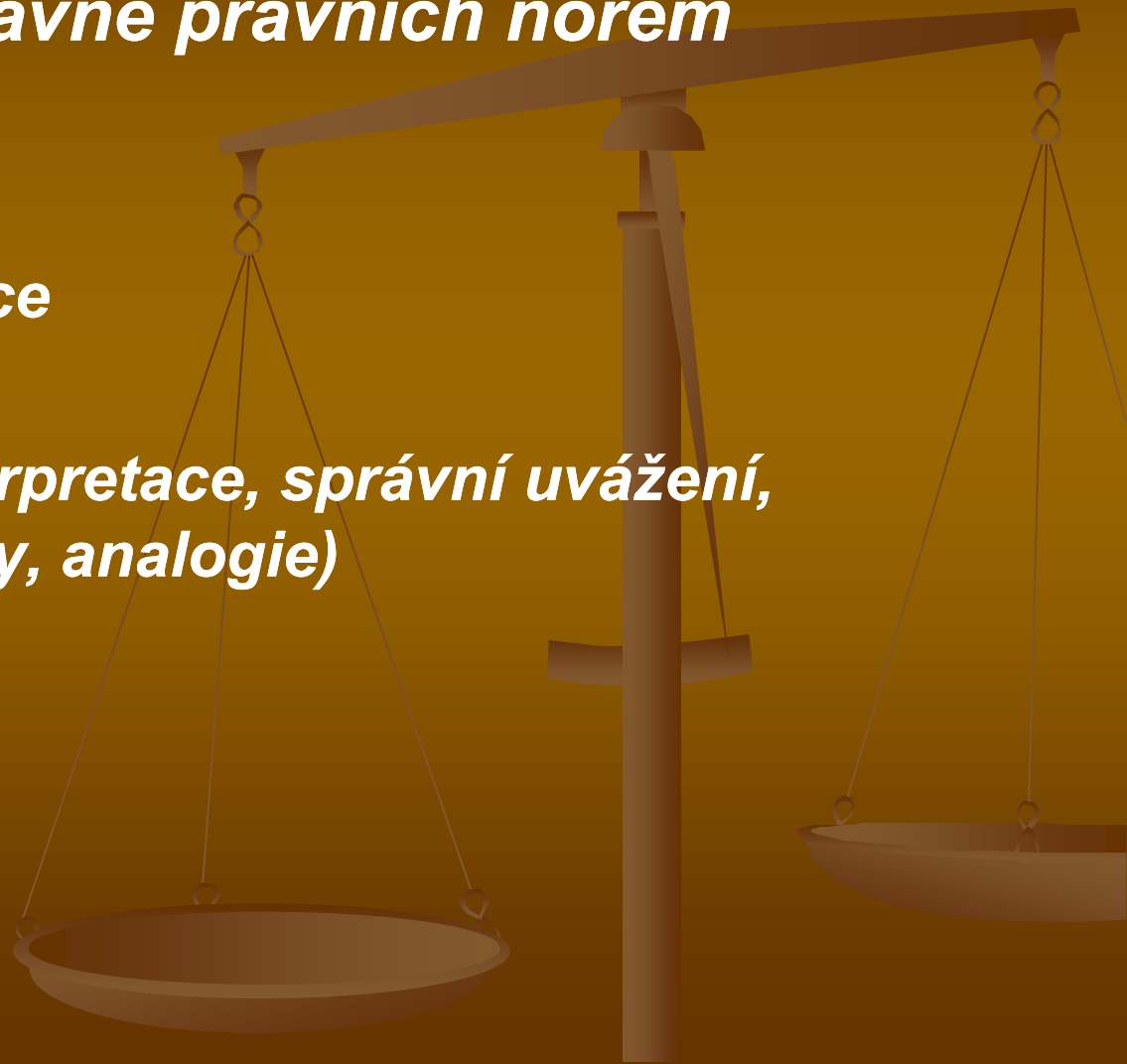
Při označení hypotézy (A), dispozice (B) a sankce (C), lze konstatovat:

- **U tříprvkové struktury právní normy (A,B,C)**
  - **platí-li A, následuje B, platí-li B, následuje C**
- **U dvouprvkové struktury právní normy (A,B nebo B,C)**
  - **platí-li A, následuje B,**
  - **platí-li B, následuje C**

■ *Realizace správně právních norem*

- *přímá realizace*
- *aplikace (interpretace, správní uvážení, neurčité pojmy, analogie)*

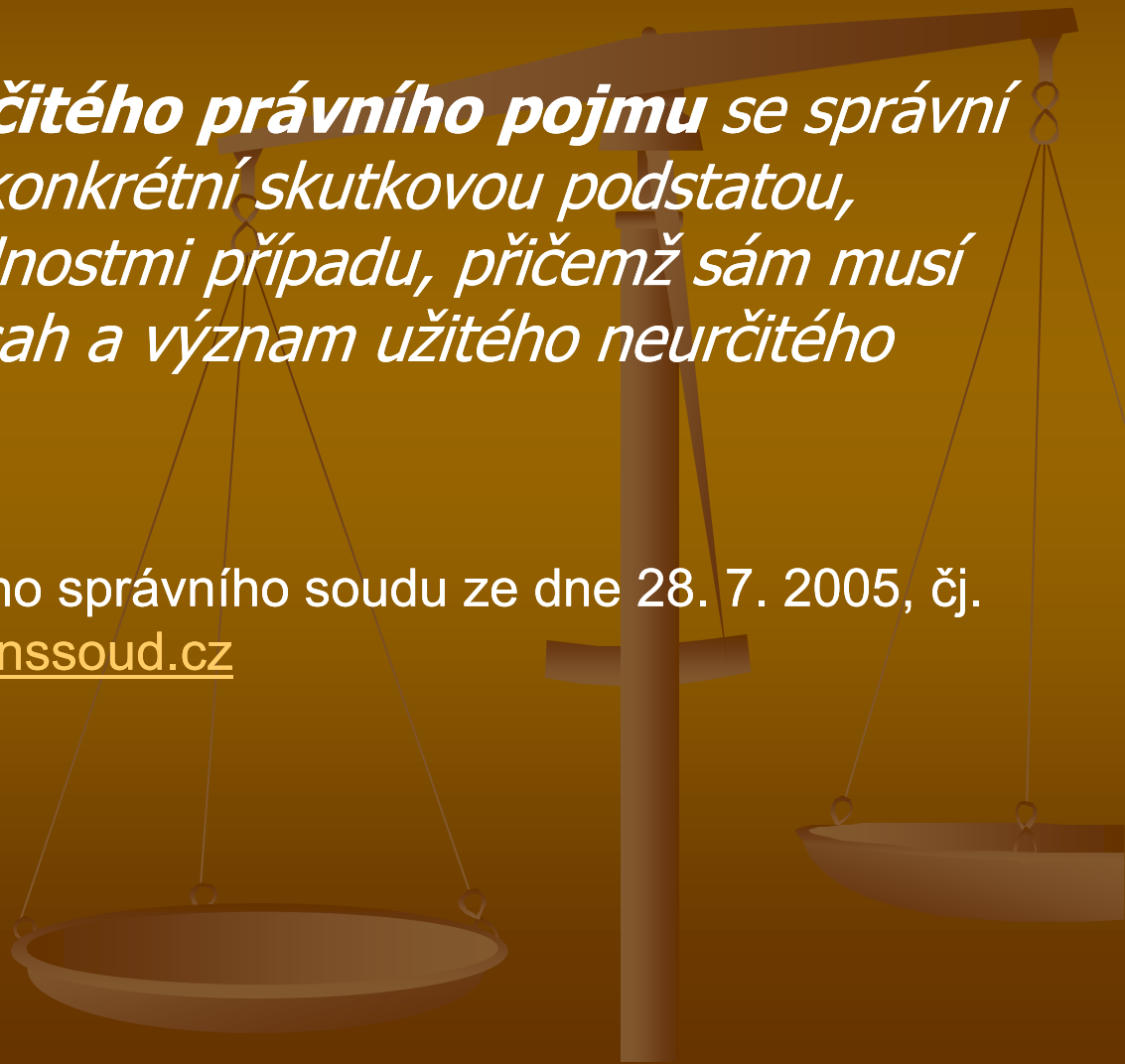

Z judikatury :

- **Absolutní či neomezené správní uvážení v moderním právním státě neexistuje.** Každé správní uvážení má své meze, vyplývající v první řadě z ústavních principů zákazu libovůle, principu rovnosti, zákazu diskriminace, příkazu zachovávat lidskou důstojnost, principu proporcionality atd. Dodržení těchto mezí podléhá soudnímu přezkumu.
- Podle usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 3. 2005, čj. 6 A 25/2002-42; www.nssoud.cz

Z judikatury :

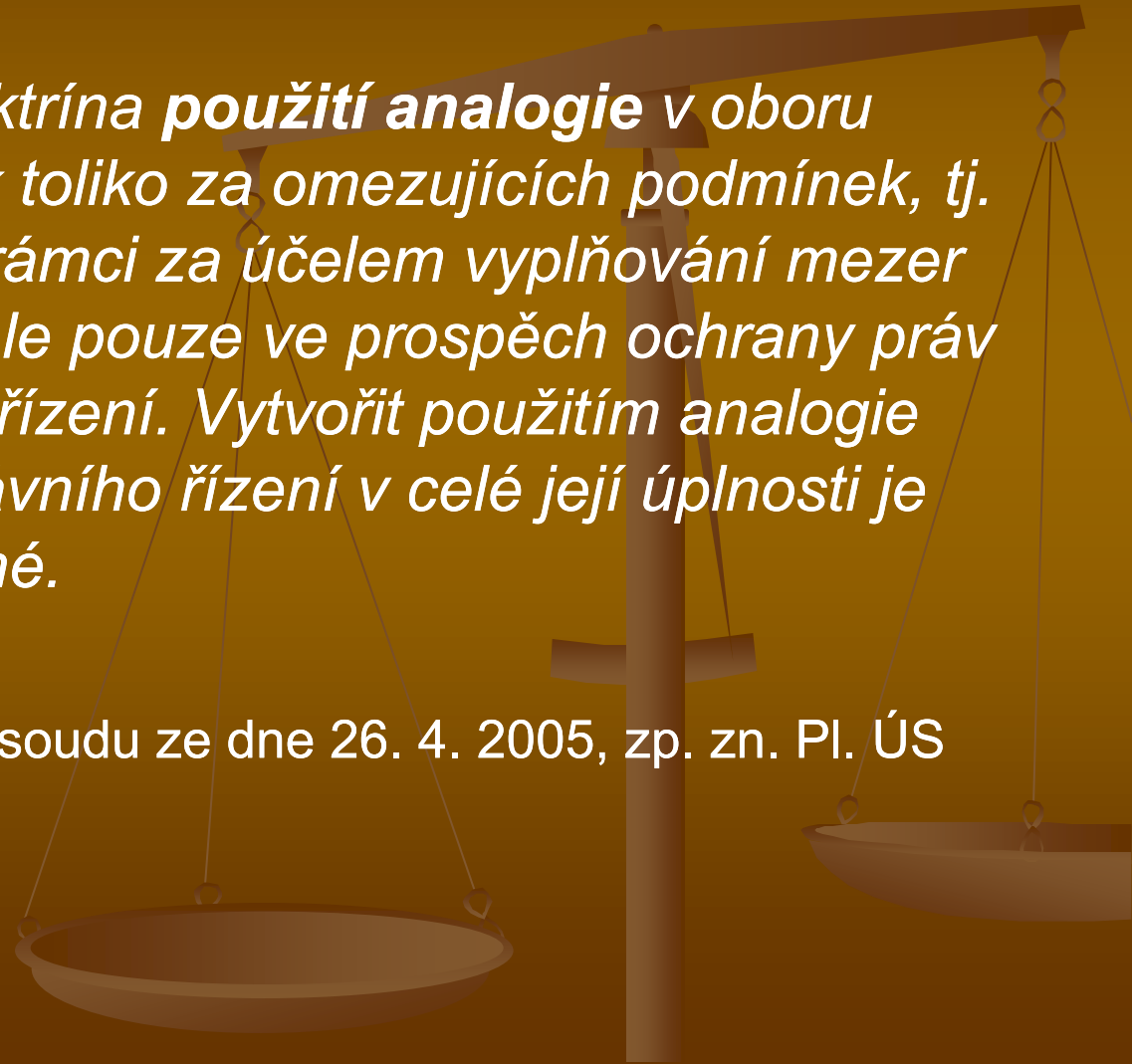
- *Při interpretaci **neurčitého právního pojmu** se správní orgán musí zabývat konkrétní skutkovou podstatou, jakož i ostatními okolnostmi případu, přičemž sám musí alespoň rámcově obsah a význam užitého neurčitého pojmu objasnit.*
- Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 7. 2005, čj. 5 Afs 151/2004-73; www.nssoud.cz

Z judikatury :

- *Připouští-li vůbec doktrína **použití analogie** v oboru správního řízení, pak toliko za omezujících podmínek, tj. pouze v omezeném rámci za účelem vyplňování mezer procesní úpravy a dále pouze ve prospěch ochrany práv účastníků správního řízení. Vytvořit použitím analogie procesní úpravu správního řízení v celé její úplnosti je tedy neakceptovatelné.*
- Podle nálezu Ústavního soudu ze dne 26. 4. 2005, zp. zn. Pl. ÚS 21/04; www.concourt.cz

SHRNUTÍ, ZÁVĚR

...a co nás čeká příště

- *Subjekty správního práva a správně právní vztahy*
- *s JUDr. Hejčem*

